

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ,
ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра економіки підприємств

ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

**Методичні рекомендації та завдання до самостійної роботи
для студентів економічних спеціальностей
денної форми навчання**

Київ – 2015

Рекомендовано до видання методичною радою факультету обліку та аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту, протокол № 5 від “ 27” грудня 2011р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри економіки підприємств Національної академії статистики, обліку та аудиту, протокол № 5, від 02 грудня 2011 р..

Укладач: Романенко О.М., кандидат економічних наук, доцент.

Рецензенти: Кадієвський В.А., доктор економічних наук, професор

Відповідальний за випуск:

Основи охорони праці [текст]: методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни для студентів економічних спеціальностей денної форми навчання / [уклад.: Романенко О.М.] ; Національна академія статистики, обліку та аудиту. – Київ : НАСОА, 2015. – 50 с.

Методичні рекомендації містять проблемні завдання, задачі та вправи, список літератури, теми до іспиту відповідно до затвердженої програми. Структура дисципліни відповідає вимогам п.2.2 „Основи охорони праці” ГСВО _____ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Призначені для студентів економічних спеціальностей денної форми навчання.

ЗМІСТ

1.	ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	4
2.	ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3.	ЗМІСТ І ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ	6
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.....	7
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.....	8
4.	ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	11
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.....	11
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.....	13
5.	ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»	15
6.	ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	35
	6.1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	35
	6.2 ТЕМИ РЕФЕРАТИВ	37
	6.3 ВАРІАНТИ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	39
7.	РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»	46
	ДОДАТОК А: Титульна сторінка звіту з самостійної роботи	49
	ДОДАТОК Б: Критерії оцінювання звіту з самостійної роботи	50

1. ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів при вивченні курсу виконується за такими формами.

1. Опрацювання лекційного матеріалу, що забезпечує в основному лише передачу знань з дисципліни. Програмою передбачається раціональне їх поєднання із різними видами практичних занять, які доповнюються і поглиблюють отримані на лекціях знання та виробляється вміння і прийоми захисту від небезпечного та шкідливого впливу різних виробничих факторів, використання засобів колективного та індивідуального захисту, вміння допомогти потерпілим, надати першу долікарняну медичну допомогу.

2. Вивчення окремих питань по кожній темі дисципліни згідно навчально-тематичного плану передбачено при самостійній роботі студентів з рекомендованими навчальними посібниками.

3. Підготовка до практичних аудиторних занять передбачається на базі самостійного вивчення окремих питань і тем за списком рекомендованої літератури.

4. Підготовка та виконання модульних контрольних робіт за основними розділами курсу і вказаних у планах практичних занять.

5. Підготовка до іспиту, передбачає методи контролю поточних знань студентів шляхом опитування та розв'язування задач на практичних заняттях. Крім того, передбачається проміжний контроль протягом семестру, який здійснюється у формі атестації. Атестація проводиться за результатами поточного контролю або у формі співбесіди. Контроль знань виконується у письмовій формі за критеріями виконання навчального плану з аудиторних лекційних та практичних занять, а також самостійної роботи студента (Додаток Б). Невід'ємною частиною підготовки студентів до поточного і підсумкового контролю є наявність конспекту лекцій та практичних занять.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Тема	Кількість годин				Самост. робота
		Всього	Всього аудитор них	– в тому числі:		
				Лекція	Прак.	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1						
1	Основні поняття охорони праці	6	2	2	-	4
2	Гарантії прав громадян на охорону праці	8	4	2	2	4
3	Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності	6	2	2	-	4
4	Розслідування нещасних випадків на виробництві	8	4	2	2	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2						
5	Управління охороною праці	6	2	2	-	4
6	Соціально-економічна ефективність працезохоронних заходів	8	4	2	2	4
7	Ергономіка, фізіологія праці та психологія безпеки праці	8	4	2	2	4
8	Виробнича санітарія та професійна гігієна в системі охорони праці	6	2	2	-	4
9	Організація електробезпеки та пожежної безпеки в системі охорони праці	8	4	2	2	4
Всього		64	28	18	10	36

3. ЗМІСТ І ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Загальні положення

В умовах ринкової економіки зростають вимоги до професійної підготовки працівників, яка поряд з фаховими компетенціями передбачає вміння надійно та безпечно працювати. Державна політика в галузі охорони праці ґрунтується на головному принципі пріоритетності життя та здоров'я працівників перед будь-якими результатами виробничої діяльності. Реалізація цієї політики передбачає виконання багатьох заходів з підвищення рівня безпеки праці, але головним серед них є формування у працівників засобами освіти мотивації щодо посилення відповідальності особи за власну та колективну безпеку під час професійної діяльності.

Охорона праці — проблема складна і багатогранна. Для її вирішення потрібна активна участь фахівців різних профілів: технологів, проектувальників, екологів, санітарних лікарів, лінійних керівників та ін. Особлива роль у цій важливій справі належить економістам. Вони визначають економічні наслідки незадовільного стану охорони праці, нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань; розміри шкоди, заподіяної працівникам унаслідок тимчасової непрацездатності й каліцтва. Економісти також розраховують вартість різних організаційно-технічних рішень щодо підвищення рівня безпеки праці. Цим зумовлена необхідність вивчення майбутніми бакалаврами з економіки основ охорони праці.

Процес навчання складається з теоретичних і практичних занять із застосування комп'ютерних методів, що проходять відповідно до законодавства України та інших діючих нормативних документів стосовно охорони праці.

Мета вивчення курсу – допомогти студентам оволодіти необхідними знаннями з основ охорони праці, реалізація яких на практиці сприятиме збереженню здоров'я і працездатності людини в процесі праці, покращенню умов праці, підвищенню її продуктивності, запобіганню професійним захворюванням, виробничому травматизму, аваріям та зменшенню впливу несприятливих факторів на виробництві.

Завдання вивчення курсу: гуманізація праці; сприяти усвідомленню і практичної реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності; засвоєння студентами знань з охорони праці та застосування їх на рівні підприємства; виробити навички ідентифікації небезпечних і шкідливих факторів створення сприятливих умов праці на виробництві; розвиток у студентів навичок науково-дослідницької діяльності, привчання їх до самостійності та відповідальності.

Методичні рекомендації покликані допомогти студентам засвоїти теми дисципліни „Основи охорони праці”, закріпити теоретичні знання при розв'язанні задач і містять: програму курсу з деталізацією тем для вивчення, питання для підготовки до іспиту, завдання до контрольних робіт з дисципліни та методичні рекомендації до їх виконання.

Наведено рекомендований перелік літератури для опрацювання студентами під час виконання контрольної роботи та підготовки до іспиту.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Тема 1. Основні поняття охорони праці.

Об'єкт, предмет охорони праці. Загальні законодавчі акти з питань охорони праці. Спеціальні законодавчі акти з питань охорони праці. Соціально-економічні заходи, які передбачають використання економічних методів управління охороною праці. Організаційно-технічні заходи, які спрямовані на забезпечення рівня організації праці. Санітарно-гігієнічні заходи, які передбачають проведення наукових досліджень щодо впливу виробничих чинників на здоров'я людини та встановлення граничнодопустимих рівнів цих чинників на робочих місцях, а також проведення лабораторних досліджень з метою встановлення відповідності умов праці на робочих місцях вимогам нормативних актів з питань охорони праці. Лікувально-профілактичні заходи, передбачають обов'язкове проходження попереднього та періодичних медичних оглядів.

Державна політика в галузі охорони праці. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Адаптація національного законодавства з питань охорони праці до міжнародного законодавства.

Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів з питань охорони праці відповідно до Закону України "Про охорону праці". Дисциплінарна відповідальність. Адміністративна відповідальність. Матеріальна відповідальність. Кримінальна відповідальність. Зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань.

Тема 2. Гарантії прав громадян на охорону праці.

Права громадян на охорону праці під час укладення трудового договору. Умови трудового договору. Права громадян на навчання з питань охорони праці. Зобов'язання роботодавця провести навчання у вигляді інструктажів з питань охорони праці:

Права громадян на охорону праці під час роботи на об'єкті господарювання. Умови праці на робочому місці. безпека технологічних процесів та засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту. Права жінок, неповнолітніх та інвалідів на охорону праці. Граничні норми підймання і переміщення важких речей для жінок МОЗ України. Прийняття на роботу неповнолітніх. Використання праці інвалідів на підприємствах.

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

Завдання страхування від нещасного випадку на виробництві. Страхування від нещасного випадку. Головні завдання страхування від нещасного випадку

Об'єкт та суб'єкти страхування від нещасного випадку на виробництві. Обов'язки страховика. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Фонд соціального страхування від нещасних випадків та його повноваження. Управління фондом соціального страхування від нещасного випадку. Зобов'язання Фонду соціального страхування від нещасних випадків у разі настання страхового випадку.

Права та обов'язки роботодавця як страхувальника. Права роботодавця як страхувальника. Зобов'язання роботодавця як страхувальника. Визначення страхового тарифу за класом професійного ризику виробництва.

Права та обов'язки застрахованої особи. Права застрахованої особи. Зобов'язання застрахованої особи.

Тема 4. Розслідування нещасних випадків на виробництві.

Вибір порядку розслідування нещасного випадку. Закон України "Про охорону праці". Розслідування нещасних випадків. Порядок розслідування нещасних випадків.

Встановлення зв'язку нещасного випадку із виробництвом комісією.

Спеціальне розслідування нещасного випадку. Створення роботодавцем належних умови для проведення спеціального розслідування. Склад спеціальної комісії. Матеріали розслідування та спеціального розслідування нещасних випадків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 5. Управління охороною праці.

Державне управління охороною праці. Державне управління охороною праці в Україні. Державний нагляд за додержанням законів та інших нормативно-правових актів з охорони праці. Права представників Держгірпромнагляду.

Управління охороною праці власником підприємства.

Участь працівників в управлінні охороною праці.

Оцінка рівня безпеки праці за організаційним чинником на об'єкті господарювання. Організаційний чинник забезпечення безпеки праці на виробництві. Ефективність управління охороною праці на підприємстві.

Тема 6. Соціально-економічна ефективність працезахоронних заходів .

Аналіз соціально-економічної ефективності працезохоронних заходів на макроекономічному рівні. Управління охороною праці в умовах ринкової економіки. Соціально-економічна ефективність працезохоронних заходів. Економічна ефективність працезохоронних заходів.

Аналіз соціально-економічної ефективності працезохоронних заходів на мікроекономічному рівні.

Економічний аналіз стану охорони праці на підприємстві. Витрати підприємства на охорону праці.

Тема 7. Ергономіка, фізіологія праці та психологія безпеки праці.

Ергономічні вимоги до організації трудових процесів та робочих місць.

Організація та обслуговування робочих місць. Робоче місце. Робоча зона. Мета наукової організації робочого місця.

Аналіз умов праці за показниками важкості і напруженості трудового процесу та працездатності людини. Визначення ступеня важкості праці в конкретних умовах виробництва та зниження виробничого травматизму. Категорії важкості праці залежно від ступеня впливу умов праці. Чинники, які визначають умови праці.

Психологія безпеки праці. Психологічні причини виробничого травматизму.

Надійність людини в системі "середовище-людина-машина". Професійна орієнтація та професійний відбір. Профорієнтація.

Тема 8. Виробнича санітарія та професійна гігієна в системі охорони праці.

Права та обов'язки громадян, підприємств, установ і організацій щодо забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя.

Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення". Права підприємства, установи й організації. Зобов'язання підприємства, установи та організації зобов'язані.

Державна санітарно-епідеміологічна експертиза.

Атестація робочих місць за умовами праці.

Проведення атестації робочих місць за умовами праці на підприємствах, в організаціях, установах. Головна мета атестації. Санітарно-гігієнічні дослідження чинників виробничого середовища і трудового процесу. Належність чинників до певного класу умов праці.

Загальна оцінка умов праці за ступенем шкідливості і небезпечності у разі комбінованої дії декількох чинників. Пільги та компенсації за роботу в несприятливих умовах, право працівників на пенсію на пільгових засадах. Результати атестації робочих місць.

Тема 9. Організація електробезпеки та пожежної безпеки в системі охорони праці.

Організація електробезпеки. Організація безпечної експлуатації електроустановок. Підтвердження відповідності обладнання нормативним та експлуатаційним вимогам стану безпеки електроустановок. Підтвердження відповідності обладнання нормативним та експлуатаційним вимогам стану безпеки електроустановок безпеки електроустановок.

Організація пожежної безпеки.

Забезпечення пожежної безпеки. Зобов'язання власників підприємств, установ та організацій, а також орендарі. Обов'язки сторін щодо забезпечення пожежної безпеки орендованого майна визначають у договорі оренди. Зобов'язання посадової особи, що прибула на місце пожежі. Методика аналізу пожежної небезпеки.

4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Основні поняття охорони праці.

1. Спеціальні законодавчі акти з питань охорони праці.
2. Соціально-економічні заходи, які передбачають використання економічних методів управління охороною праці.
3. Організаційно-технічні заходи, які спрямовані на забезпечення рівня організації праці.
4. Санітарно-гігієнічні заходи, які передбачають проведення наукових досліджень щодо впливу виробничих чинників на здоров'я людини та встановлення граничнодопустимих рівнів цих чинників на робочих місцях, а також проведення лабораторних досліджень з метою встановлення відповідності умов праці на робочих місцях вимогам нормативних актів з питань охорони праці.
5. Лікувально-профілактичні заходи, передбачають обов'язкове проходження попереднього та періодичних медичних оглядів.
6. Відповідальність за порушення законодавчих та інших нормативних актів з питань охорони праці відповідно до Закону України "Про охорону праці".
7. Дисциплінарна відповідальність.
8. Адміністративна відповідальність.
9. Матеріальна відповідальність.
10. Кримінальна відповідальність.
11. Зниження рівня виробничого травматизму та професійних захворювань.

Тема 2. Гарантії прав громадян на охорону праці.

1. Права громадян на навчання з питань охорони праці.
2. Зобов'язання роботодавця провести навчання у вигляді

інструктажів з питань охорони праці:

3. Умови праці на робочому місці. безпека технологічних процесів та засобів виробництва, стан засобів колективного та індивідуального захисту.

4. Граничні норми підймання і переміщення важких речей для жінок МОЗ України.

Тема 3. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.

1. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

2. Управління фондом соціального страхування від нещасного випадку.

3. Зобов'язання Фонду соціального страхування від нещасних випадків у разі настання страхового випадку.

4. Права роботодавця як страхувальника.

5. Зобов'язання роботодавця як страхувальника.

6. Визначення страхового тарифу за класом професійного ризику виробництва.

7. Права застрахованої особи.

8. Зобов'язання застрахованої особи.

Тема 4. Розслідування нещасних випадків на виробництві.

1. Порядок розслідування нещасних випадків.

2. Встановлення зв'язку нещасного випадку із виробництвом комісією.

3. Створення роботодавцем належних умови для проведення спеціального розслідування.

4. Склад спеціальної комісії. Матеріали розслідування та

спеціального розслідування нещасних випадків.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 5. Управління охороною праці.

1. Права представників Держгірпромнагляду.
2. Організаційний чинник забезпечення безпеки праці на виробництві.
3. Ефективність управління охороною праці на підприємстві.

Тема 6. Соціально-економічна ефективність працезохоронних заходів.

1. Управління охороною праці в умовах ринкової економіки.
2. Соціально-економічна ефективність працезохоронних заходів.
3. Економічна ефективність працезохоронних заходів.

Тема 7. Ергономіка, фізіологія праці та психологія безпеки праці.

1. Організація та обслуговування робочих місць.
2. Робоче місце.
3. Робоча зона.
4. Мета наукової організації робочого місця.
5. Категорії важкості праці залежно від ступеня впливу умов праці.
6. Надійність людини в системі "середовище-людина-машина".
7. Профорієнтація.

Тема 8. Виробнича санітарія та професійна гігієна в системі охорони праці.

1. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення".

2. Головна мета атестації.
3. Права підприємства, установи й організації. Зобов'язання підприємства, установи та організації зобов'язані.
4. Санітарно-гігієнічні дослідження чинників виробничого середовища і трудового процесу.
5. Належність чинників до певного класу умов праці.
6. Загальна оцінка умов праці за ступенем шкідливості і небезпечності у разі комбінованої дії декількох чинників.

Тема 9. Організація електробезпеки та пожежної безпеки в системі охорони праці.

1. Підтвердження відповідності обладнання нормативним та експлуатаційним вимогам стану безпеки електроустановок.
2. Підтвердження відповідності обладнання нормативним та експлуатаційним вимогам стану безпеки електроустановок безпеки електроустановок.
3. Забезпечення пожежної безпеки.
4. Зобов'язання власників підприємств, установ та організацій, а також орендарі.
5. Обов'язки сторін щодо забезпечення пожежної безпеки орендованого майна визначають у договорі оренди.

5. ТЕСТОВІ ПИТАННЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ "ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ"

1. Закон України "Про охорону праці" було прийнято:

- а) в 1996 р.;
- б) в 1993 р.;
- в) в 1992 р.

2. Закон України "Про охорону праці" поширюється:

- а) на власника і робітника;
- б) на службовця, власника, керівника;
- в) на всіх громадян, які працюють.

3. Зазначте, чи належать соціальний захист працівників, повне відшкодування збитків потерпілим від нещасних випадків до основних принципів державної політики з охорони праці:

- а) так;
- б) ні;
- в) належать і містяться в Законі України "Про соціальне страхування".

4. Робітники нафтопереробної промисловості мають такі пільги і компенсації:

- а) скорочену тривалість робочого часу;
- б) пільгові пенсії;
- в) лікувально-профілактичне харчування;
- г) усе зазначене.

5. На виробництві існує така кількість класів умов праці:

- а) 3;
- б) 4;
- в) 5.

6. Найнебезпечнішим для організму людини є такий виробничий шум:

- а) низькочастотний;
- б) середньочастотний;
- в) високочастотний.

7. Людиною сприймаються частоти коливання звуку в таких межах:

- а) 9–10000 Гц;
- б) 12–15000 Гц;
- в) 16–20000 Гц.

8. Електричний струм справляє такий вплив на організм людини:

- а) термічний, біологічний;
- б) механічний;
- в) електролітичний, біологічний, термічний.

9. Поріг невідпускаючого струму становить:

- а) до 10 мА;
- б) 10–15 мА;
- в) 20–35 мА.

10. У холодний період року швидкість руху повітря у виробничих приміщеннях повинна становити:

- а) 0,2–0,3 м/с;
- б) 0,1–0,15 м/с;
- в) 0,4–0,5 м/с.

11. Електричний опір тіла людини дорівнює:

- а) 4 Ом;
- б) 50 Ом;

в) 1000 Ом.

12. Метеорологічні умови виробничого приміщення визначаються такими параметрами:

- а) температурою і швидкістю повітря;
- б) температурою, відносною вологістю, швидкістю повітря;
- в) вологістю і тиском повітря.

13. На підприємстві за правильне і своєчасне розслідування нещасних випадків відповідає:

- а) директор підприємства;
- б) інженер з техніки безпеки;
- в) голова профсоюзного комітету.

14. Статична електрика — це:

- а) заряди струму у двопровідній мережі;
- б) заряди струму, що накопичуються на речах, електроустаткуванні;
- в) заряди струму, що виробляються електроустановками.

15. Після оформлення працівника на роботу його курсове навчання з охорони праці повинно відбуватися не пізніше:

- а) як через місяць;
- б) 3 місяці;
- в) 2 місяці.

16. Згідно з ПУЕ існує така кількість класів приміщень з електробезпеки:

- а) 2;
- б) 4;
- в) 3.

17. На ступінь ураження людини впливають такі фактори електричного характеру:

- а) заземлення, занулення;
- б) опір ланцюга та опір людини;
- в) сила струму, опір ланцюга, напруга, частота.

18. Вступний інструктаж з охорони праці повинен проводити:

- а) інженер з охорони праці;
- б) майстер, завідувач виробництва;
- в) начальник відділу кадрів.

19. До колективних належать такі засоби захисту з електробезпеки:

- а) заземлення, занулення, мала напруга;
- б) захисне вимкнення, заземлення, огороження;
- в) запобіжники і все перелічене.

20. Умови праці можуть бути викладені в такому документі:

- а) трудовому договорі;
- б) колективному договорі;
- в) правилах внутрішнього трудового розпорядку підприємства.

21. Опір заземлювального контуру повинен становити:

- а) понад 2 Ом;
- б) 5 Ом;
- в) 4 Ом.

22. Дія одного вогнегасника передбачена:

- а) на 200 м²;
- б) 70 м²;
- в) 100 м².

23. Розслідування нещасного випадку, що трапився на виробництві, має бути проведено упродовж:

- а) 48 годин;
- б) 12 годин;
- в) 24 годин.

24. Якщо нещасний випадок трапився з працівником під час його відрядження, то враховується і розслідується такий випадок:

- а) за місцем основної роботи;
- б) за місцем відрядження;
- в) за рішенням спеціальної комісії двох організацій.

25. Для гасіння пожежі на електроустановках застосовують вогнегасник:

- а) повітряно-пінний;
- б) рідинний;
- в) вуглекислотний.

26. Нещасний випадок класифікується як пов'язаний з роботою, якщо він трапився:

- а) при виконанні певної роботи за завданням керівника;
- б) при виготовленні роботи для особистих цілей;
- в) те ж, під час відрядження.

27. Акт зберігається:

- а) 20 років;
- б) 15 років;
- в) 45 років.

28. Вищий нагляд за дотриманням законодавства про охорону праці здійснює:

- а) Державний комітет України по нагляду за охороною праці;
- б) органи і заклади санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я;
- в) Генеральний прокурор України.

29. Рівень шуму в виробничих приміщеннях визначається від підлоги на висоті:

- а) 1,5 м;
- б) 1 м;
- в) 0,5 м.

30. У теплий період року швидкість руху повітря в виробничих приміщеннях має становити:

- а) 0,1 — 0,2 м/с;
- б) 0,2 — 0,3 м/с;
- в) 0,5 — 1 м/с.

31. На ступінь ураження людини електрострумом впливають такі фактори:

- а) сила струму;
- б) напруга, навколишнє середовище;
- в) електричного, неелектричного характеру, навколишнє середовище.

32. Санітарна норма рівня виробничого шуму становить:

- а) 130 дБ;
- б) 50 дБ;
- в) 85 дБ.

33. Для гасіння пожеж у бібліотеках, монетних дворах повинні застосовуватись такі вогнегасники:

- а) порошкові;
- б) хімічні пінні;
- в) вуглекислотні.

34. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства з охорони праці накладається:

- а) на працівника;
- б) студента;
- в) власника.

35. При роботі з електроприладами використовуються такі додаткові засоби захисту:

- а) діелектричні рукавиці, боти;
- б) захисні каски, ізольовані підставки, монтерські паси;
- в) діелектричні килимки, окуляри, страхувальні канати.

36. На людину впливають такі шкідливі фактори виробничого середовища:

- а) фізичні, хімічні, психофізіологічні;
- б) хімічні, фізичні, біологічні;
- в) хімічні, фізичні, біологічні.

37. Для промислового устаткування використовується напруга:

- а) 1000 В;
- б) 220 В;
- в) 380 В.

38. Відносини між власником і працівником з питань безпеки праці під час роботи регулює такий Закон України:

- а) “Про соціальне страхування”;
- б) “Про охорону праці”;
- в) “Про працю”.

39. До складу комісії з розслідування нещасних випадків входять:

- а) представник профспілкового комітету, керівник служби охорони праці;
- б) керівник служби охорони праці, представник профспілкового комітету, керівник структурного підрозділу, де працює потерпілий;
- в) власник підприємства, керівник служби охорони праці.

40. Ширина шляхів евакуації повинна становити щонайменше:

- а) 1 м;
- б) 0,8 м;
- в) 1,5 м.

41. Термін дії вуглекислотного вогнегасника становить:

- а) 20–30 с;
- б) 60 с;
- в) 30–60 с.

42. Які фізичні способи гасіння пожеж використовують:

- а) охолодження;
- б) розрідження;
- в) охолодження, розрідження, ізоляція.

43. Напруга 127, 220 В використовується:

- а) для освітлення і ручного інструменту у промисловості та побуті;

- б) для ручного електроінструменту при роботі в небезпечних зонах та для індивідуального освітлення;
- в) для промислового устаткування.

44. Джгут потерпілому можна накладати щонайбільше на такий термін часу:

- а) 1,5 год;
- б) 1 год;
- в) 2 год.

45. Для зупинення артеріальної кровотечі застосовують такий метод:

- а) накладання джгута;
- б) накладання здавлюючої пов'язки;
- в) накладання здавлюючого тампона та здавлюючої пов'язки.

46. Джгут потрібно накладати від рани на такій відстані:

- а) нижче на 10–15 см;
- б) вище на 10–15 см;
- в) на будь-якій відстані, тільки щоб зупинити кровотечу.

47. За недотримання законодавства з охорони праці на власника накладаються такі види відповідальності:

- а) адміністративна, кримінальна;
- б) дисциплінарна, адміністративна;
- в) кримінальна, адміністративна, дисциплінарна, матеріальна.

48. До ознак теплового удару належать:

- а) відсутність свідомості, нудота;
- б) збудженість, кашель, біль у грудині;

в) втрата свідомості, загальна слабкість, прискорені пульс і дихання.

49. Якщо стався нещасний випадок зі смертельним наслідком або груповий нещасний випадок, то розслідування повинно відбутися протягом:

- а) трьох діб;
- б) двох діб;
- в) доби.

50. Ознакою оживлення потерпілого після клінічної смерті при поданні йому першої допомоги є:

- а) поштовх сонної артерії;
- б) поштовх серця в долоні;
- в) поява дихання.

51. До заходів запобігання травматизму та захворювань зараховують:

- а) організаційні;
- б) організаційні, технічні, медико-профілактичні;
- в) медико-профілактичні, санітарно-виробничі, організаційні, технічні.

52. Ендогенні пожежі виникають з таких причин:

- а) зовнішнього теплового джерела;
- б) самозаймання, самозапалення;
- в) блискавки.

53. На робочому місці проводяться такі види інструктажу:

- а) вступний, позаплановий;
- б) первинний, повторний, позаплановий;

в) вступний, повторний, цільовий.

54. Ознаками струсу мозку вважаються:

- а) сонливість, блідість, підвищена частота пульсу та дихання;
- б) головний біль, блювота, втрата свідомості;
- в) збудження, почервоніння шкіри, потемніння в очах.

55. Акт за формою Н-1 “Про розслідування і облік нещасних випадків на виробництві” складається в такій кількості примірників:

- а) 3;
- б) 5;
- в) 2.

56. Державний нагляд у сфері страхування від нещасного випадку здійснюють:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) фонди соціального страхування;
- в) спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади.

57. При переломі гомілки без сильної кровотечі першу допомогу потерпілому необхідно надавати в такій послідовності:

- а) накладити здавлюючу пов'язку і транспортувати до лікарні;
- б) вправити переламані кістки;
- в) дати знеболюючий засіб, накладити на рану асептичну пов'язку, іммобілізувати гомілку і транспортувати до лікарні.

58. Для гасіння пожеж у навчальних закладах використовують такі вогнегасники:

- а) вуглекислотні ОУ-10;
- б) порошкові ОП1В, повітряно-пінний ОВП-10;

в) вуглекислотні, порошкові, повітряно-пінні.

59. Пожежна безпека налічує таку кількість класів пожеж:

- а) 2;
- б) 5;
- в) 4.

60. Державне управління охороною праці в Україні здійснюють:

- а) Кабінет Міністрів України, Державний комітет з нагляду за охороною праці України;
- б) місцеві державні адміністрації, міністерства і органи виконавчої влади;
- в) перелічені органи і місцеві ради народних депутатів.

61. Державний нагляд за дотриманням законодавчих актів про охорону праці здійснюють:

- а) Державний комітет з нагляду за охороною праці України, Державний комітет з ядерної та радіаційної безпеки, органи пожежного нагляду України;
- б) Держнагляд охорони праці України, органи санітарно-епідеміологічної служби, Державний комітет з ядерної та радіаційної безпеки України;
- в) Держнагляд охорони праці України, Державний комітет з ядерної та радіаційної безпеки України, органи санітарно-епідеміологічної служби, органи державного пожежного нагляду.

62. При оформленні на роботу з працівником проводять такий вид інструктажу з безпеки праці:

- а) вступний;
- б) первинний;
- в) позаплановий.

63. Цільовий інструктаж проводиться з працівниками:

- а) на робочому місці з метою ознайомлення з устаткуванням;
- б) при порушенні технологічного процесу;
- в) при ліквідації аварії, стихійного лиха.

64. Для підлітка віком до 18 років законодавчо встановлено таку тривалість робочого тижня:

- а) 36 годин;
- б) 32 години;
- в) 40 годин.

65. Виробнича санітарія — це:

- а) наука, яка вивчає вплив виробничого процесу та навколишнього середовища на організм працівника;
- б) система організаційних і технічних заходів, спрямованих на усунення потенційно небезпечних факторів;
- в) система метеорологічних умов, засобів і процесів виробництва, які впливають на здоров'я людини.

66. В організаціях застосовуються такі методи управління охороною праці:

- а) організаційні, адміністративні, економічні;
- б) соціально-психологічні, економічні, організаційні;
- в) організаційно-адміністративні, соціально-психологічні, економічні.

67. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання” прийнято:

- а) в 1992 р.;
- б) в 1999 р.;

в) в 2001 р.

68. Розмір одноразової допомоги визначається таким нормативним актом:

- а) Законом України “Про охорону праці”;
- б) Кодексом законів про працю України;
- в) колективним договором.

69. За порушення нормативних актів про охорону праці штраф не повинен перевищувати:

- а) місячного фонду заробітної плати підприємства, організації;
- б) 2 % місячного фонду заробітної плати підприємства, організації;
- в) 3 % місячного фонду заробітної плати організації, установи, підприємства.

70. У разі приховування факту нещасного випадку на підприємстві штраф сплачує:

- а) власник у трикратному розмірі;
- б) власник у десятикратному розмірі;
- в) представник профспілкової організації в розмірі місячного фонду заробітної плати.

71. До організаційних заходів пожежної безпеки належать:

- а) пожежна сигналізація, системи автоматичного пожежогасіння;
- б) вогнегасники і пожежні машини;
- в) розробка правил, інструкцій, інструктажів з протипожежної безпеки.

72. Електричний удар — це:

- а) ушкодження тканин електричним струмом;

- б) удар, що спричинив клінічну смерть;
- в) збудження електричним струмом живих тканин у вигляді скорочення м'язів.

73. До особливо небезпечних приміщень з електробезпеки належать:

- а) струмопровідний пи́л; підлога; відносна вологість 100 %;
- б) відносна вологість 100 %, хімічно активне середовище, висока температура; струмопровідна підлога;
- в) усе перелічене і можливість одночасного дотику працюючого до з'єднаних із землею металоко́нструкцій, обладнання.

74. До заходів захисту від статичної електрики належать:

- а) заземлення технологічного устаткування;
- б) зволоження повітря в небезпечних приміщеннях робочої зони;
- в) усе перелічене і використання струмопровідної підлоги та антистатичних рукавичок.

75. На території підприємства тривалість дії аварійного освітлення повинна становити:

- а) щонайменше 2 с;
- б) 5 % робочого освітлення;
- в) щонайменше секунду.

76. До небезпечних і шкідливих виробничих факторів належать:

- а) рухомі машини, шини, вібрація;
- б) фізичні, хімічні, біологічні;
- в) фізичні, хімічні, біологічні, психофізичні.

77. При заповищенні очей потерпілому потрібно насамперед:

- а) промити очі водою і накласти пов'язку;

- б) видалити з ока стороннє тіло і промити очі проточною водою;
- в) накласти на очі потерпілого м'яку пов'язку і відправити його до лікарні.

78. Для жінок протягом зміни передбачається така норма піднімання та переміщення вантажів:

- а) 10 кг;
- б) 15 кг;
- в) 7 кг.

79. Нагляд за дотриманням законодавства з охорони праці здійснюють такі громадські органи контролю:

- а) уповноважені трудових колективів, професійні спілки;
- б) комісії з охорони праці, уповноважені трудових колективів, представники профспілки;
- в) органи Держнаглядохоронпраці України, власник підприємства, представник профспілки.

80. Шкідливі умови праці мають такі характеристики:

- а) шкідливі виробничі чинники не перевищують встановлених гігієнічних нормативів;
- б) шкідливі чинники перевищують гігієнічні нормативи;
- в) такий рівень небезпечних чинників, вплив яких до загрози життя.

81. Фінансування охорони праці здійснюють:

- а) служба охорони праці;
- б) власник підприємства;
- в) інспекції комісій Держнаглядохоронпраці України.

82. Служба охорони праці створюється на підприємствах з такою чисельністю працівників:

- а) 500;
- б) 50 і більше;
- в) 30.

83. Дисциплінарна відповідальність накладається у вигляді:

- а) позбавлення волі;
- б) штрафів;
- в) догани, звільнення з роботи.

84. Під час роботи на комп'ютері шкідливими і небезпечними вважаються такі фактори:

- а) фізичні та психофізичні;
- б) біологічні, фізичні;
- в) механічні, хімічні, біологічні.

85. Від випромінювання застосовуються такі засоби захисту:

- а) ізоляція чи огороження джерел випромінювання;
- б) обмеження часу перебування в радіаційно небезпечній зоні;
- в) усе перелічене.

86. До економічних методів управління охороною праці належать:

- а) створення фонду охорони праці;
- б) безкоштовне забезпечення лікувально-профілактичним харчуванням;
- в) проведення інструктування і навчання;
- г) відшкодування збитків у зв'язку з каліцтвом або ушкодженням здоров'я, а також перелічене в а) і б).

87. Ступенів вогнестійкості існує:

- а) три;
- б) чотири;
- в) п'ять.

88. *Хладоновий вогнегасник застосовують для гасіння:*

- а) нафти, бензину, мастил;
- б) води;
- в) електроустановок під напругою 380 В.

89. *Світильники, що висять нижче 2,5 м від рівня підлоги повинні мати таку напругу:*

- а) 127 В;
- б) 36 В;
- в) 42 В.

90. *Причинами ураження людини електричним струмом є:*

- а) робота з технічними електричними засобами;
- б) пряме дотикання до провідника або джерела струму і за інструкцією;
- в) відсутність заземлення;
- г) усе зазначене.

91. *Умови праці — це:*

- а) сукупність факторів виробничого середовища і виробничого процесу, що впливають на здоров'я і працездатність людини;
- б) сукупність небезпечних чинників, які діють на здоров'я людини під час виробничої діяльності;
- в) сукупність чинників виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання нею трудових обов'язків.

92. До раціонального освітлення висуваються такі вимоги:

- а) достатня освітленість робочого місця;
- б) рівномірне освітлення;
- в) відсутність тіней, особливо рухомих, на робочій поверхні;
- г) захист від засліплюючої дії джерела світла;
- д) усе зазначене.

93. До причин нещасних випадків на виробництві належать:

- а) організаційні, технічні, психофізіологічні;
- б) соціально-економічні, організаційні, електротехнічні;
- в) санітарно-гігієнічні, технічні, організаційні, психофізіологічні.

94. Начальником територіального управління на підприємство накладається штраф у розмірі:

- а) до 2 % місячного фонду заробітної плати;
- б) до 1,5 % місячного фонду заробітної плати;
- в) до 1 % місячного фонду заробітної плати.

95. Адміністративна відповідальність регулюється таким законодавчим актом:

- а) Законом України “Про охорону праці”;
- б) Положенням про порядок накладання штрафів на підприємства;
- в) законодавством про охорону праці;
- г) законом про адміністративні порушення.

96. До колективних засобів захисту в електроустановках належать:

- а) заземлення, занулення;
- б) мала напруга, огорожувальні пристрої;
- в) діелектричні килимки, ізольовані підставки;

г) захисне відімкнення і перелічене в а) та б).

97. Ознаками теплового удару є:

- а) загальна слабкість, запаморочення, нудота, прискорені пульс і дихання, підвищена температура;
- б) почервоніння обличчя, нудота, спрага, слабкий пульс, судоми;
- в) блідість, холодний піт, короткочасна втрата свідомості, прискорене дихання.

98. Граничні норми підіймання та переміщення вантажу для жінок становлять:

- а) 15 кг;
- б) 10 кг;
- в) 25 кг.

99. Граничні норми підіймання та переміщення вантажів для юнаків віком 16–17 років становлять:

- а) 15 кг;
- б) 12,6 кг;
- в) 17,8 кг.

100. Повторний інструктаж проводиться з працівниками на роботах з підвищеною небезпекою один раз:

- а) на півріччя;
- б) на рік;
- в) на квартал.

6. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

6.1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З метою контролю самостійної роботи, поглиблення і закріплення теоретичних знань, вміння коротко і змістовно викладати засвоєний матеріал, використовуючи його в практичних розрахунках, студенти вищих навчальних закладів економічних спеціальностей денної форми навчання відповідно до навчального плану мають письмово подати звіт з самостійної роботи.

Звіт з самостійної роботи виконується відповідно до переліку варіантів, затверджених кафедрою та наведених у даних методичних рекомендаціях. Звіт з самостійної роботи містить теоретичну частину (одне теоретико-методичне питання, яке обирається за списком) та розрахункову частину (задачу). Загальна кількість контрольних питань охоплює основні теми дисципліни.

Варіант розрахункової частини визначається номером, що відповідає літері з якої починається прізвище студента. Порядок вибору подано в таблиці:

<i>Перша літера прізвища</i>	<i>№ варіанта</i>	<i>Перша літера прізвища</i>	<i>№ варіанта</i>	<i>Перша літера прізвища</i>	<i>№ варіанта</i>	<i>Перша літера прізвища</i>	<i>№ варіанта</i>
А	1	З	8	О	15	Х	22
Б	2	І	9	П	16	Ц	23
В	3	Ї, Й	10	Р	17	Ч	24
Г, Ґ	4	К	11	С	18	Ш	25
Д	5	Л	12	Т	19	Щ	26
Е, Є	6	М	13	У	20	Ю	27
Ж	7	Н	14	Ф	21	Я	28

У відповіді на поставлені теоретичні питання потрібно чітко й стисло викласти їх сутність.

Задачі носять конкретно-практичний або умовний характер, їх розв'язання має супроводжуватись коментарями, поясненнями та висновками.

У процесі підготовки та виконання контрольної роботи слід вивчити рекомендовану літературу.

Структурно контрольна робота з дисципліни „Основи охорони праці” має складатись з:

титульної сторінки (див. Додаток 1);

переліку питань варіанта й умови задачі на другій сторінці - одночасно виступає змістом роботи: напроти кожного завдання праворуч зазначаються відповідні сторінки тексту контрольної роботи;

відповіді на теоретичні питання - текст роботи має бути чітким та грамотним. Малюнки, таблиці та діаграми повинні бути пронумеровані, охайно оформлені та мати назву. Цитати необхідно брати в «лапки» та супроводжувати відповідними посиланнями, які бажано розміщувати внизу сторінки, відокремлюючи від основного тексту лінією та нумеруючи у порядку

послідовності. Вони повинні давати досить повну інформацію про джерело з якого взято матеріал та містити: дані про автора, назву книги чи статті, рік та місце видання (для журналів – номер, для газет – дату виходу), сторінку, на якій розміщено текст. Посилання у контрольній роботі можуть робитись і в тексті у дужках, наприклад: [10, с.27], де перша цифра «10» означає номер джерела в бібліографічному списку, а друга – «27» його сторінку;

розв'язання задачі;

списку використаних джерел – приводиться в кінці роботи в алфавітному порядку. При посиланні на джерела інформації вказується порядковий номер в переліку використаної літератури, номер сторінки.

Контрольна робота має бути власноручно написана розбірливим почерком або набрана на комп'ютері з одного боку окремих аркушів формату А4 (основний текст гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, відстань між рядками – 1,5 інтервали; абзац – 1,25 см; поля: ліворуч – 2,5 см, праворуч – 1 см, угорі та внизу – 2 см). Обсяг контрольної роботи – 15-20 сторінок. Сторінки мають бути пронумеровані (у правому верхньому кутку арабськими цифрами без крапки наприкінці, дотримуючись наскрізної нумерації: першою сторінкою є титульна, другою – зміст, на них номер сторінки не проставляють).

Закреслення, довільні скорочення (крім загальноживаних) не дозволяються. Графічний і табличний матеріал повинен бути оформлений відповідно до методичних вказівок по оформленню текстових документів.

Виконання кожного завдання слід починати з нової сторінки.

У кінці роботи наводиться список використаних джерел, складений в алфавітному порядку. Робота зшивається. У кінці роботи студент ставить свій підпис та дату її виконання. Контрольну роботу пишуть державною мовою.

Виконану контрольну роботу студент подає в установлений термін для рецензування на кафедрі економіки підприємств (к. 98) або надсилає на адресу НАСОА. При позитивній оцінці контрольну роботу допускають до захисту. Без захисту контрольної роботи студент не допускається до складання іспиту. Контрольна робота, виконана по варіанту, що не відповідає першій букві прізвища, повертається студенту без розгляду.

6.2. ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Науково-технічний прогрес і безпека праці.
2. Удосконалення умов праці на підприємстві.
3. Соціально-економічна оцінка умов праці.
4. Управління охороною праці на підприємстві.
5. Економічні методи управління умовами та охороною праці.
6. Травматизм і захворювання на виробництві.
7. Страхування виробничих ризиків.
8. Планування поліпшення умов праці на основі колективного договору.
9. Контроль за охороною праці на підприємстві.
10. Сучасна економіка умов і охорони праці.
11. Удосконалення механізму витрат, пов'язаних з поліпшенням умов праці.
12. Економічне стимулювання підприємств, спрямоване на поліпшення умов праці.
13. Економічна відповідальність підприємств за порушення нормативних актів про охорону праці.
14. Фінансування заходів щодо поліпшення умов і охорони праці.
15. Форми й методи регулювання відповідальності підприємств за порушення законодавчих та нормативних актів з охорони праці.
16. Методи оцінки стану умов праці.
17. Стимулювання природоохоронної діяльності підприємств.
18. Оцінка соціальної та соціально-економічної ефективності заходів з поліпшення умов і охорони праці.
19. Реформування системи охорони праці.
20. Професійний добір – гарант безпеки праці.
21. Основи технічної безпеки.
22. Розвиток соціального партнерства в галузі охорони праці.
23. Охорона праці та соціальний захист.
24. Атестація робочих місць за умовами праці.
25. Розвиток охорони праці в Україні.
26. Основи пожежної безпеки.
27. Колективний договір як правовий інструмент поліпшення умов і охорони праці.
28. Сучасні проблеми поліпшення умов праці.
29. Соціальна спрямованість перебудови управління умовами праці.
30. Травматизм на виробництві та його соціально-економічні наслідки.
31. Досвід зарубіжних країн у реалізації заходів з охорони праці.
32. Система захисту працівників на виробництві та її вдосконалення.
33. Психологічне та інженерне забезпечення охорони праці.
34. Організація охорони праці за кордоном.
35. Порядок організації державного нагляду за охороною праці.
36. Науково-технічне та соціальне забезпечення охорони праці в Україні.
37. Соціально-економічне значення охорони праці.

38. Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.
39. Охорона праці як основний напрямок соціальної політики України.
40. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.
41. Актуальні проблеми гігієни праці.
42. Система управління охороною праці на підприємстві.
43. Принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві.
44. Планування та стимулювання діяльності з охорони праці.
45. Формування ринкових відносин і завдання підприємств у галузі охорони праці.
46. Системи соціального захисту від професійних ризиків.
47. Фінансування заходів з поліпшення умов охорони праці.
48. Застосування комп'ютерних методів, прикладного та інформаційного забезпечення охорони праці.

6.3. ВАРІАНТИ РОЗРАХУНКОВОЇ ЧАСТИНИ ЗВІТУ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ВАРІАНТ 1

На підприємстві з чисельністю персоналу 4 тис. осіб за рік виникло 50 нещасних випадків, унаслідок яких сума днів непрацездатності склала 650 робочих днів. Необхідно визначити коефіцієнти частоти і тяжкості травматизму, а також загальний коефіцієнт травматизму.

ВАРІАНТ 2

На підприємстві працює 3000 осіб, з них 1500 — зі шкідливими речовинами і 600 — на роботах з підвищеною небезпекою. Розрахувати чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 3

Розрахувати економічний ефект, одержаний у результаті скорочення плинності кадрів.

Вихідні дані:

коефіцієнт плинності кадрів, пов'язаної з умовами праці у поточному році, $K_{п.у}$	0,09
продуктивність праці у поточному році Π , тис. грн	74,5
плинність кадрів $\text{Ч}_{ос}$, осіб	28
коефіцієнт плинності кадрів у минулому році, $K_{п.м}$	0,35
у поточному році $K_{п.п}$	0,26
коефіцієнт втрат підприємства залежно від річного виробітку працівника, $K_{вт}$	0,037

ВАРІАНТ 4

На підприємстві з чисельністю персоналу 5 тис. осіб за рік виникло 40 нещасних випадків, унаслідок яких сума днів непрацездатності склала 630 робочих днів. Необхідно визначити коефіцієнти частоти і тяжкості травматизму, а також загальний коефіцієнт травматизму.

ВАРІАНТ 5

На підприємстві працює 2000 осіб, з них 1200 — зі шкідливими речовинами і 400 — на роботах з підвищеною небезпекою. Розрахувати чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 6

Розрахувати економічний ефект, одержаний у результаті скорочення плинності кадрів.

Вихідні дані:

коефіцієнт плинності кадрів, пов'язаної з умовами праці у поточному році, $K_{п.у}$	0,1
продуктивність праці у поточному році Π , тис. грн	73,4
плинність кадрів $\text{Ч}_{ос}$, осіб	25
коефіцієнт плинності кадрів у минулому році, $K_{п.м}$	0,44
у поточному році $K_{п.п}$	0,29
коефіцієнт втрат підприємства залежно від річного виробітку працівника, $K_{вт}$	0,042

ВАРІАНТ 7

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
після впровадження заходів, грн	95 000
умовно постійні витрати в собівартості річного випуску продукції, грн	18 000

Визначити економію на ділянці по умовно постійних витратах.

ВАРІАНТ 8

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

питома вага тривалості фази підвищеної працездатності в загальному фонді робочого дня до впровадження заходів, %	0,47
після впровадження заходів, %	0,62
частка продукції, яку випускає ділянка, в загальному обсязі продукції підприємства, %	5

(K — поправочний коефіцієнт, який враховує долю приросту продуктивності праці залежно від функціонального стану організму людини в різних умовах праці (0,20)).

Визначити приріст продуктивності праці.

ВАРІАНТ 9

Обчислити економічний ефект за рахунок скорочення чисельності працівників у шкідливих умовах праці при відміні додаткової відпустки.

Вихідні дані:

середня заробітна плата Z_c , грн	320
скорочення чисельності працівників, зайнятих у шкідливих умовах Ч, осіб	25
додаткова відпустка за роботу у шкідливих умовах D_d , днів	12
тривалість відпустки в умовах праці, приведених до вимог санітарно-гігієнічних норм D_c , днів	18

ВАРІАНТ 10

На підприємстві працює 800 осіб, з них 400 — зі шкідливими речовинами, 200 — на роботах підвищеної небезпеки. Визначити чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 11

На підприємстві працює 4000 осіб, з них 2000 — зі шкідливими речовинами і 900 — на роботах з підвищеною небезпекою. Розрахувати чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 12

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
після впровадження заходів, грн	95 000
умовно постійні витрати в собівартості річного випуску продукції, грн	18 000
собівартість технологічного устаткування на ділянці, грн	10 000

(E_n — нормативний коефіцієнт порівняльної економічної ефективності (0,15)).

Визначити економію від зниження капіталовкладень за рахунок поліпшення використання устаткування.

ВАРІАНТ 13

Обчислити економічний ефект за рахунок скорочення чисельності працівників у шкідливих умовах праці при відміні додаткової відпустки.

Вихідні дані:

середня заробітна плата Z_c , грн	1200
-------------------------------------	------

скорочення чисельності працівників, зайнятих у шкідливих умовах Ч, осіб	25
додаткова відпустка за роботу у шкідливих умовах Д _д , днів	12
тривалість відпустки в умовах праці, приведених до вимог санітарно-гігієнічних норм Д _с , днів	18

ВАРІАНТ 14

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
після впровадження заходів, грн	95 000

Визначити приріст обсягу виробництва на ділянці.

ВАРІАНТ 15

На підприємстві працює 600 осіб, з них 200 — зі шкідливими речовинами, 100 — на роботах підвищеної небезпеки. Визначити чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 16

Розрахувати економічний ефект, одержаний у результаті скорочення плинності кадрів.

Вихідні дані:

коефіцієнт плинності кадрів, пов'язаної з умовами праці у поточному році, $K_{п.у}$	0,08
продуктивність праці у поточному році П, тис. грн	64,5
плинність кадрів Ч _{ос} , осіб	26
коефіцієнт плинності кадрів у минулому році, $K_{п.м}$	0,31
у поточному році $K_{п.п}$	0,22
коефіцієнт втрат підприємства залежно від річного виробітку працівника, $K_{вт}$	0,037

ВАРІАНТ 17

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
---	--------

після впровадження заходів, грн	95 000
умовно постійні витрати в собівартості річного випуску продукції, грн	18 000

Визначити економію на ділянці по умовно постійних витратах.

ВАРІАНТ 18

Розрахувати економічний ефект, одержаний у результаті скорочення плинності кадрів.

Вихідні дані:

коєфіцієнт плинності кадрів, пов'язаної з умовами праці у поточному році, $K_{п.у}$	0,05
продуктивність праці у поточному році Π , тис. грн	55,5
плинність кадрів $\mathcal{C}_{ос}$, осіб	19,1
коєфіцієнт плинності кадрів у минулому році, $K_{п.м}$	0,23
у поточному році $K_{п.п}$	0,26
коєфіцієнт втрат підприємства залежно від річного виробітку працівника, $K_{вт}$	0,029

ВАРІАНТ 19

На підприємстві з чисельністю персоналу 4,5 тис. осіб за рік виникло 45 нещасних випадків, унаслідок яких сума днів непрацездатності склала 640 робочих днів. Необхідно визначити коєфіцієнти частоти і тяжкості травматизму, а також загальний коєфіцієнт травматизму.

ВАРІАНТ 20

На підприємстві працює 900 осіб, з них 500 — зі шкідливими речовинами, 300 — на роботах підвищеної небезпеки. Визначити чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 21

Обчислити економічний ефект за рахунок скорочення чисельності працівників у шкідливих умовах праці при відміні додаткової відпустки.

Вихідні дані:

середня заробітна плата Z_c , грн	1000
скорочення чисельності працівників, зайнятих у шкідливих умовах $\mathcal{C}$, осіб	25
додаткова відпустка за роботу у шкідливих умовах D_d , днів	12
тривалість відпустки в умовах праці, приведених до вимог санітарно-гігієнічних норм D_c , днів	18

ВАРІАНТ 22

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
після впровадження заходів, грн	95 000
умовно постійні витрати в собівартості річного випуску продукції, грн	18 000
собівартість технологічного устаткування на ділянці, грн	10 000

(E_p — нормативний коефіцієнт порівняльної економічної ефективності (0,15)).

Визначити економію від зниження капіталовкладень за рахунок поліпшення використання устаткування.

ВАРІАНТ 23

На підприємстві з чисельністю персоналу 2 тис. осіб за рік виникло 20 нещасних випадків, унаслідок яких сума днів непрацездатності склала 560 робочих днів. Необхідно визначити коефіцієнти частоти і тяжкості травматизму, а також загальний коефіцієнт травматизму.

ВАРІАНТ 24

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

річний випуск продукції ділянкою до впровадження заходів, грн	90 000
після впровадження заходів, грн	95 000

Визначити приріст обсягу виробництва на ділянці.

ВАРІАНТ 25

Розрахувати економічний ефект, одержаний у результаті скорочення плинності кадрів.

Вихідні дані:

коефіцієнт плинності кадрів, пов'язаної з умовами праці у поточному році, $K_{п.у}$	0,12
продуктивність праці у поточному році П, тис. грн	83,2
плинність кадрів $Ч_{ос}$, осіб	28,2

коефіцієнт плинності кадрів у минулому році, $K_{п.м}$	0,39
у поточному році $K_{п.п}$	0,27
коефіцієнт втрат підприємства залежно від річного виробітку працівника, $K_{вт}$	0,043

ВАРІАНТ 26

На підприємстві працює 770 осіб, з них 380 — зі шкідливими речовинами, 190 — на роботах підвищеної небезпеки. Визначити чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 27

На підприємстві працює 6000 осіб, з них 3000 — зі шкідливими речовинами і 1200 — на роботах з підвищеною безпекою. Розрахувати чисельний склад служби охорони праці на підприємстві.

ВАРІАНТ 28

Унаслідок впровадження протишумових заходів (установлення шумоглушителей) знижено шум з 94—108 до 70—71 Дб, що дозволило збільшити питому вагу тривалості фази підвищеної працездатності у загальному фонді робочого дня (в середньому по ділянці).

Вихідні дані:

питома вага тривалості фази підвищеної працездатності в загальному фонді робочого дня	0,47
до впровадження заходів, %	0,62
частка продукції, яку випускає ділянка, в загальному обсязі продукції підприємства, %	5

(K — поправочний коефіцієнт, який враховує долю приросту продуктивності праці залежно від функціонального стану організму людини в різних умовах праці (0,20)).

Визначити приріст продуктивності праці на ділянці.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ "ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ"

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
6. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
7. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
8. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
10. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
11. НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
12. НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
13. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
14. НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
15. НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.
16. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
17. НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
18. НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.

19. Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.
20. Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

Основна література

1. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання / К.Н.Ткачук, М.О.Халімовський, В.В.Зацарний та ін. – К.: Основа, 2006 – 448 с.
2. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
3. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
7. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник — Львів: УАД, 2006 – 336 с.

Додаткова література

1. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: ___ 2009 – ___ с.
2. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред.. к.т.н., доц.. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
6. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://base.safework.ru/iloenc> - Енциклопедія по охороне и безопасности труда МОТ.
7. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
8. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
9. <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».

ДОДАТОК А:
Титульна сторінка звіту з самостійної роботи:

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра економіки підприємств

**ЗВІТ З САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З ДИСЦИПЛІНИ „ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ”**

Варіант __

Виконав: студент ____ курсу
факультету
групи _____

_____

(прізвище, ініціали)

Перевірив:

Київ – 20__

ДОДАТОК Б: Критерії оцінювання знань студента

Критерії оцінювання звіту з самостійної роботи

При оцінюванні знань студентів враховується:

1. Правильність розуміння та усвідомленість змісту учбового матеріалу, повнота розкриття понять, точність застосування наукових термінів;
2. Вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал, обґрунтувати основні його положення демонструючи навички наукового узагальнення проблеми;
3. Вільне володіння матеріалом, знання основних концепцій проблеми, що висвітлюється, вміння мотивовано викласти свою точку зору.

Шкала підсумкового оцінювання

Національна шкала	Відсоток	Шкала ECTS
Відмінно	90 – 100%	A – відмінно – відмінне виконання роботи з незначною кількістю помилок
Добре	83 – 89%	B – дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
Добре	75 – 82%	C – добре – загалом правильна робота з кількома грубими помилками
Задовільно	63 – 74%	D – задовільно – посередньо, зі значною кількістю недоліків
Задовільно	60 – 62%	E – достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії оцінки
Незадовільно	21 – 59%	FX – незадовільно – для одержання кредиту потрібне деяке доопрацювання
Незадовільно	0 – 20%	F – незадовільно – необхідне повторне вивчення дисципліни.

